

LBB

Betere Communicatie
achter de tralies

Paul Talbot
Katharina Resch
Joost de Jager

Een handige tool voor docenten
en trainers in het gevangenis- en
detentiewezen

dieBerater[®]
Human Concern

Betere Communicatie achter de tralies
Een handige tool voor docenten en trainers in het
gevangenis- en detentiewezen

Auteurs:

Paul Talbot
Katharina Resch
Joost de Jager

Bijdragers:

Jean-Marie Dubile
Nathalie Fourtens
Elitsa Markova
Elena Yoncheva
Christine Cellier
Francine Democrate
Alan Clarke
Marcus Lemke

Redactie:

Jennifer Ziegler

Productie:

wordup Werbeagentur

Uitgever:

die Berater[®]
Unternehmensberatungs GmbH

illustratie:

Dave Wright www.itsallwright.co.uk

Copyright: 2014

die Berater[®] Unternehmensberatungs GmbH
Wipplingerstraße 32/23-26, 1010 Wien
www.dieberater.com

ISBN: 978-3-902847-26-3

LBB website: www.lbb-project.eu

Projectcoördinator

die Berater[®], Oostenrijk
www.dieberater.com

Project Partners

INSUP FORMATION
Bordeaux, France
www.insup.org

BUPNET
Göttingen, Duitsland
www.bupnet.de

Prison Fellowship Bulgaria
Sofia, Bulgaria
www.pfbulgaria.org

Gevangenzorg Nederland
Zoetermeer
www.gevangenzorg.nl

Seeds for Growth
London, United Kingdom
www.seedsforgrowth.org.uk

Een handige tool voor docenten en trainers in het gevangenis- en detentiewezen

1. Introductie en achtergrond	3
Communicatie in meertalige gevangenissen	3
Beleid en praktijk.....	3
Beroepstraining en ontwikkeling van gevangenispersoneel	4
Taalles achter de tralies: Voldoen aan de behoeften en uitdagingen in Europese gevangenissen	5
Ontwikkeling, testfase en afronding.....	6
2. Materialen, tools en methodieken	7
Werkboek.....	7
Flash kaarten	9
Visuele gespreksbouwers	9
ICT en audio-tool.....	10
Onderwijsmethoden en richtlijnen voor trainers.....	11
3. Train de trainer: Taalles achter de tralies	12
Het doel van het Train-de-trainer-programma	12
Deelname aan het LBB train-de-trainer-programma	12
4. Kijkend naar de toekomst	13
Nieuwe talen, nieuwe ideeën	13
De EPEA.....	13

Ondanks het hoge aandeel buitenlanders in gevangnissen over de hele wereld en hun speciale behoeften, is er in de meeste landen geen beleid of strategie voorhanden over hoe om te gaan met buitenlandse gevangenen. Rekening houdend met een toename in het aantal buitenlandse gevangenen, zijn er dringende redenen op ethische en praktische grondslag om strategieën te bepalen die de specifieke behoeften van deze groep gevangenen aan de orde stellen: ten eerste, verminderen van de schadelijke effecten die gevangenschap in een buitenlandse gevangenis met zich meebrengen en helpen bij repatriëring. Ten tweede, verbeteren van het gevangenisbeheer.

United Nations Office on Drugs and Crime, 2009:80

1. Introductie en achtergrond

Talen achter de tralies (LBB - Languages Behind Bars) is een hulp-programma dat ontwikkeld is voor Europese gevangenen en dat betrokken is bij drie nauw verbonden thema's: Communicatie in meertalige gevangenen, Gevangenisonderwijs en de Beroepstraining en ontwikkeling van gevangenispersoneel.

LBB richt zich op het gevangenismanagement en de docenten en trainers in de gevangenis, waaronder degenen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van personeel. LBB biedt nuttig materiaal om betere communicatie in het gevangeniswezen te bevorderen en om te zorgen dat zowel aan de behoeften van buitenlandse gevangenen en gedetineerden als aan die van het gevangenispersoneel zo goed mogelijk tegemoet wordt gekomen.

Communicatie in meertalige gevangenen

Buitenlanders vormen een groot deel van de gevangenen in Europa (Hofstee-van der Meulen, 2008) en dit gaat hand in hand met taalbarrières. Taalproblemen vormen een grote bron van nadelige gevolgen voor buitenlandse gedetineerden. Het onvermogen om te communiceren, of effectief te communiceren, leidt tot frustratie en emotionele stress en kan al de andere problemen verergeren waarmee buitenlandse gedetineerden al mee kampen. Gebrek aan kennis over wettelijke rechten, toegang tot consulaire bijstand, vermogen om bezorgdheid over lichamelijke en geestelijke gezondheid over te brengen, uitsluiting van werkkansen of activiteiten die verband houden met onderwijs en training, mogelijke problemen om contact met de familie te onderhouden (binnen het land of in andere landen) en een algeheel gebrek aan contact met de buitenwereld worden alle sterk beïnvloed door het vermogen jezelf verstaanbaar te maken.

Met deze specifieke behoeften worden echter niet altijd rekening gehouden door het gevangenispersoneel, de directie of de nationale

overheid. Tegelijkertijd vormen de toegenomen aantallen buitenlandse gevangenen ook een enorme uitdaging voor het gevangenispersoneel. Het gevangenispersoneel werkt heel hard om orde te handhaven onder moeilijke omstandigheden, en de taalbarrières kunnen het hen moeilijk maken belangrijke informatie over te brengen aan de gevangenen voor wie ze verantwoordelijk zijn, wat hun werk nog moeilijker maakt.

Beleid en praktijk

LBB stelt de problemen aan de kaak die centraal staan in beleidsaanbevelingen op Europees en internationaal niveau. De Verenigde Naties geeft aanbevelingen aan de gevangenisautoriteiten waarbij zij specifiek refereren aan de taalproblemen waarmee buitenlandse gevangenen te maken hebben:

- Ervoor zorgen dat de gevangenisregels en -voorschriften beschikbaar zijn op schrift in een aantal talen van de meest in de gevangenis voorkomende nationaliteiten en daarvan een exemplaar aan buitenlandse gevangenen beschikbaar te stellen bij binnenkomst. Twee extra exemplaren beschikbaar te stellen in de bibliotheek. Deze duidelijk uit te leggen aan elke gevangene in een taal die hij of zij begrijpt direct na binnenkomst in de gevangenis en zo nodig daarna.
- Ervoor zorgen dat de gevangenisbibliotheek een voldoende aantal boeken, tijdschriften en kranten heeft in uiteenlopende talen.
- De communicatie tussen gevangenen van dezelfde nationaliteit vergemakkelijken, rekening houdend met veiligheidsoverwegingen en de wensen van de gevangenen zelf.
- De mogelijkheid geven aan buitenlandse gevangenen om de taal van het land van hechtenis te leren.
- Ervoor te zorgen dat vertolking beschikbaar is tijdens juridisch advies, gezondheidszorg, disciplinaire hoorzittingen en klachtenprocedures.
- Gevangenen toestaan hun eigen taal te spreken tijdens bezoeken en communicatie per brief en telefoon.

VN-kantoor voor drugs en misdaad, 2009:100

Terwijl in Europa de Raad van Europa bredere aanbevelingen heeft opgesteld voor gevangenisonderwijs:

- Alle gevangenen hebben toegang tot onderwijs, waarbij men zich moet voorstellen: schoolvakken, beroepsonderwijs, creatieve en culturele activiteiten, lichamelijke opvoeding en sport, maatschappelijk onderwijs en bibliotheekfaciliteiten;
- Gevangenenonderwijs zou vergelijkbaar moeten zijn met het onderwijs dat voor vergelijkbare leeftijdsgroepen in de buitenwereld geldt, en de verscheidenheid van leermogelijkheden voor de gevangen zou zo groot mogelijk moeten zijn;
- Onderwijs in de gevangenis streeft naar ontwikkeling van de persoon als geheel, gelet op zijn of haar maatschappelijk, economische en culturele achtergrond/verband/context;
- Al degenen die betrokken zijn bij het bestuur van het gevangenisstelsel en het beheer van gevangenisinstellingen zouden onderwijs zoveel mogelijk moeten vergemakkelijken en steunen;
- Onderwijs zou geen mindere status dan werk moeten hebben in de gevangenis en gevangenen zouden geen financieel of ander verlies moeten lijden door deel te nemen aan onderwijs;
- Alles moet in het werk worden gesteld om de gevangenen te stimuleren actief mee te doen bij alle aspecten van onderwijs;
- Er zouden ontwikkelingsprogramma's moeten worden aangeboden om te zorgen dat gevangenisdocenten onderwijsmethoden toepassen die geschikt zijn voor volwassenen;
- Gevangenen met bepaalde moeilijkheden en vooral degenen met leer- of leesproblemen zouden speciale aandacht moeten krijgen.
- Beroepsonderwijs zou gericht moeten zijn op de bredere ontwikkeling van het individu en gevoelig moeten zijn voor trends op de arbeidsmarkt;
- Gevangenen zouden tenminste eens per week directe toegang moeten hebben tot een welvoorzien bibliotheek;
- Lichamelijk onderwijs en sport voor gevangenen zou benadrukt en aangemoedigd moeten worden;
- Creatieve en culturele activiteiten zouden een belangrijke rol moeten spelen omdat deze activiteiten in het bijzonder de mogelijkheid bieden aan gevangenen zich te ontwikkelen en te uiten;

- Maatschappelijk onderwijs zou praktijkonderdelen moeten bevatten dat de gevangene in staat stelt om te gaan met het dagelijks leven in de gevangenis met het oog op het vergemakkelijken van terugkeer in de samenleving;
- Waar mogelijk zou het gevangenen toegestaan moeten worden deel te nemen aan onderwijs buiten de gevangenis;
- Wanneer onderwijs binnen de gevangenis moet plaatsvinden, zou de gemeenschap van buiten zoveel mogelijk erbij betrokken moeten zijn;
- Maatregelen zouden genomen moeten worden om te zorgen dat gevangenen na hun vrijlating hun onderwijs doorzetten;
- Het geld, materiaal en onderwijspersoneel dat nodig is om de gevangenen geschikt onderwijs te bieden zou beschikbaar moeten worden gesteld.

Raad van Europa Aanbeveling nr. R(89)12 1989

Ondanks deze aanbevelingen blijft onderwijs en training echter in het algemeen lage prioriteit hebben onder gevangenispersoneel vergeleken bij andere taken zoals het handhaven van orde en veiligheid. Dit leidt voor gedetineerden tot belemmering van hun recht op onderwijs en training.

Volgens het Britse 'Skills for Life' (Vaardigheden voor het leven) programma zijn de voornaamste problemen voor het gevangenispersoneel: leerplanontwikkeling, leveringswijze van inhoud en lesmateriaal. Gezien het feit dat gebruik gemaakt wordt van reguliere lesmaterialen afgestemd op leerlingen in de reguliere maatschappij, is dat niet verwonderlijk. Taalonderwijs in het bijzonder is vaak contextafhankelijk, waarbij dagelijkse situaties in de reguliere maatschappij aan de orde komen, bijvoorbeeld bestellen in een restaurant of met vakantie gaan. Dit soort situaties zijn natuurlijk volstrekt niet relevant in een gevangenisomgeving.

Beroepstraining en ontwikkeling van gevangenispersoneel.

De nadruk op het aanbieden van training voor gevangenispersoneel komt overeen met de bevindingen van het door Grundtvig gesubsidi-

eerde eindrapport 'Pathways to Inclusion' (Integratietrajecten), naar aanleiding van de conferentie in Budapest in 2010, dat stelt dat:

“er een grotere nadruk gelegd moet worden op het trainen van personeel dat zich bezighoudt met gevangenisonderwijs, zodat zij beter uitgerust zijn om effectief om te gaan met de specifieke uitdagingen op maatschappelijk, psychologisch en pedagogisch vlak die het werk in een dergelijke omgeving met zich meebrengen.” (p5).

Het rapport uit 2010 constateert dat niet alleen het trainen van personeel op zich, maar het bewust maken van het personeel van de voordelen van gevangenisonderwijs van doorslaggevend belang is. Dit vindt weerklank in de studie *Gevangenisonderwijs en -training in Europa* uit 2011, uitgevoerd in opdracht van het Directoraat-generaal Onderwijs en cultuur, waarin wordt gesteld dat “gevangenis personeel als sleutelrolspelers gezien moeten worden bij het stimuleren van gevangenisonderwijs” en dat “hun training ook verbeterd moet worden” omdat “zij gevangenen kunnen stimuleren zich bezig te houden met onderwijs, aangezien zij degene zijn die het meeste contact met de gevangenen hebben.” (p13)

Er is echter weinig informatie beschikbaar over beroepstraining en ontwikkeling van gevangenis personeel. Het is duidelijk dat de voorzieningen sterk verschillen per land en tussen gevangenissen onderling. Sommige gevangenissen bieden interne of externe cursussen aan voor gevangenis personeel, zoals omgaan met stress, presentatievaardigheden, computervaardigheden, drugsproblematiek, geestelijke gezondheid, pro-sociale rolmodel of anti-pestten. Tegelijkertijd worden trainingen gekort, te laat aangeboden of alleen beschikbaar gesteld wanneer het absoluut noodzakelijk is.

Taalles achter de tralies: Voldoen aan de behoeften en uitdagingen in Europese gevangenissen

LBB is ontstaan als een door Europa gefinancierd project onder het Lifelong Learning Programme (een leven lang leren). Het project had ten doel het communicatieprobleem in meertalige gevangenissen en beveiligde detentiecentra aan te pakken door te voordeel te halen uit de rol en het potentieel van zowel de onderwijsactiviteiten binnen

het regime als de mogelijkheden van beroepstraining en –ontwikkeling van personeel. Hierdoor worden het gevangenis personeel en de buitenlandse gedetineerden geholpen te communiceren over basiszaken in een gemeenschappelijke taal en wordt een beter begrip van elkaars cultuur aangemoedigd door het gebruik van onderwijs- en trainingsmateriaal dat relevant is in die context.

Het idee was niet om de bestaande en gevestigde taaltrainingen of communicatieprogramma's in gevangenissen te vervangen, maar juist een toolkit van meertalige leermiddelen nieuwe, relevante hulpmiddelen en materialen te bieden als aanvulling op de bestaande diensten. De toolkit zou een duidelijk herkenbare oplossing bieden om zowel buitenlandse overtredders als gevangenis personeel te betrekken bij onderwijs, training en ontwikkelingsprogramma's, en zou betere communicatie en cultureel begrip stimuleren, onnodige extra psychologische en emotionele stress helpen voorkomen en een effectievere rehabilitatie vergemakkelijken. Deze zou verbeterde samenwerking tussen personeel en buitenlandse gedetineerden aanmoedigen, en menselijker en effectievere processen op een bilateraal niveau steunen.

Voorafgaand aan het project was er al gewerkt aan het verbeteren van de communicatie tussen overtredders en personeel in het gevangeniswezen. De Prison Translator (gevangenisvertaler), een gezamenlijk project van de Gevangenissen van het kanton Zürich en de Europese associatie gevangenisonderwijs (EPEA), biedt een uitvoerige lijst van relevant idioom voor de verschillende delen van het gevangenisleven, dat vertaald kan worden naar en tussen 22 internationale talen (zie www.prisontranslator.eu). Het project 'taalbarrières doorbreken in Europese gevangenissen d.m.v. open en afstandsonderwijstechnologie' beoogde de communicatiebarrières te slechten door middel van tweede taalonderwijs aan gevangenis personeel.

Het idee achter het LBB-project was om het concept van deze andere initiatieven een stap verder te brengen, dat wil zeggen hulpmiddelen en materiaal te ontwikkelen voor klassenonderwijs in een vreemde taal met sterke interculturele componenten, wat gebruikt kan worden om zowel personeel als gedetineerden een gemeenschappelijke taal te bieden voor eenvoudige communicatie (zij het een lokale taal, of een relevante Europese taal), gericht op de communicatiebehoef-

ten van de gevangenisbevolking, en tegelijkertijd meer begrip voor elkaars cultuur en hun omgeving stimuleren. Als Europees taalverwervingstool, zou LBB een systeem neerzetten waarbij taal en culturele vaardigheden geoefend en verbeterd kunnen worden door gevangenen middels geschreven (en gematigd) correspondentie met gevangenen in bevriende landen. Verder zou LBB een Europese certificering ontwikkelen die consistent is en zo gevangenispersoneel een duidelijke benchmark zou bieden voor intertalige en interculturele bekwaamheid van het personeel dat met buitenlandse overtredders werkt.

Het project had een vastomlijnde tijdsduur en beperkte middelen, en één van de hoofddoelen zou zijn het neerzetten van een duurzaam raamwerk; een basisproduct dat gemakkelijk aan nieuwe talen kon worden aangepast, dat flexibel genoeg was om te voldoen aan de verschillende en veranderende behoeften en verbanden in Europese gevangenis en dat de steun had van kritieke netwerken en associaties.

In lijn met deze kerndoelen heeft het project geresulteerd in een **werkboek**, **flash kaarten** en **visuele gespreksbouwers** en **audio-oefenmateriaal**, ondersteund door een **trainershandleiding**. Dit materiaal kan gebruikt blijven worden door professionals in gevangenisonderwijs en degenen die betrokken zijn bij de beroepsontwikkeling van gevangenispersoneel.

Ontwikkeling, testfase en afronding

Taalles achter de tralies was een project dat liep van oktober 2012 tot maart 2015 en werd gecoördineerd door het trainingsbureau *dieBerater*[®] in Wenen, Oostenrijk, met de volgende partners: INSUP FORMATION in Bordeaux, Frankrijk, BUPNET in Göttingen, Duitsland, Prison Fellowship Bulgaria in Sofia, Bulgarije, Gevangenzorg Nederland in Zoetermeer, en Seeds for Growth in Londen, Groot-Brittannië. Het project, dat gefinancierd werd door het Europese Lifelong learning programma, had de opdracht een nieuwe communicatie- en trainingstool te ontwikkelen voor gevangenis en detentiecentra, waarbij buitenlandse gevangenen en gedetineerden en gevangenispersoneel de mogelijkheid hadden met elkaar te communiceren binnen het verband van de gevangenisomgeving.

Er werd gestart met een behoefteanalyse die hielp inzicht te geven in de kernpunten van communicatie in de gevangenisomgeving die het personeel en de buitenlandse gevangenen en gedetineerden het meest relevant vonden voor hun dagelijkse leven. Op basis hiervan werd een set situatiegesprekken ontwikkeld, geïllustreerd met aantrekkelijke stripverhalen samen met een set werkbladen en leeractiviteiten. Er werd als eerste een methodische aanpak gekozen waarop deze materialen gebaseerd werden. Een trainersbijeenkomst van gevangenisdocenten en -trainers vanuit heel Europa bood de mogelijkheid te zien hoe de docenten en trainers zouden reageren op het materiaal en hoe ze dat zouden kunnen integreren in hun training.

“Ongeveer twintig personeelsleden van de Bordeaux-Gradignan-gevangenis hebben een Bulgaarse taaltraining gekregen, dankzij de functionele middelen van LBB. De deelnemers, waaronder bewakers en ambtenaren, dokters, reclasseringsambtenaren en maatschappelijk werkers, benadrukten allen het gebruiksnut van deze LBB-materialen. Het voornaamste voordeel ligt in de relevantie voor het dagelijkse werk van personeel van het gevangenisbestuur en de praktijksituaties waarmee zij geconfronteerd worden. Hier wordt voortreffelijk uitdrukking aan gegeven in de stripverhalen waarvan de onderwerpen, ook al waren die onvolledig, door vakgenoten beschouwd werden als zeer toepasselijk, zoals ook de keus van sleutelwoorden en uitdrukkingen.”

Jean Marie Dubile, INSUP

Gevangenisdocenten en -trainers gingen er zeker niet vanuit dat de ontwikkelde materialen direct inzetbaar zouden zijn in een gevangenisomgeving, maar zij namen de ontwikkelde materialen mee en vonden verschillende manieren om deze in te zetten in hun lessen en lesomgevingen. Deze praktijktesten hadden als resultaat dat de materialen konden evolueren tot praktische hulpmiddelen, en thans als afgerond producten van het LBB-project samengesteld in het Engels, Frans, Duits, Nederlands en Bulgaars (meer talen staan gepland voor de toekomst). Deze worden nu beschikbaar gesteld aan zowel gevangenisdocenten en -trainers als gevangenispersoneelstrainers over Europa en de bredere internationale gemeenschap.

2. Materialen, tools en methodieken

Werkboek

Het werkboek - vergelijkbaar met een tekstboek bij standaard taalverwervingslessen - bestaat uit een reeks leereenheden die ontwikkeld zijn om aan de communicatiebehoeften in het gevangeniswezen te voldoen. Van het geven van persoonlijke informatie en praten over nationaliteiten tot het geven en begrijpen van gevangenis-specifieke instructies en het bespreken van de rechten en plichten in de ge-

vangenis, kan dit werkboek gebruikt worden door zowel gevangenen als personeel die hun communicatievaardigheden met anderen in de gevangenis willen verbeteren. De structuur van het boek maakt het gebruik in een klas en training mogelijk, maar ook in privélessen. Leerlingen worden aangemoedigd het boek te gebruiken om vertalingen in hun eigen taal te noteren en woorden en uitdrukkingen als naslag bij te houden.

In dit werkboek ligt de nadruk niet alleen op functionele taal, maar het stelt de leerlingen ook bloot aan een cultuur van positieve interactie. In de gesprekken tussen de gevangenen, gedetineerden en personeel staan de conventies van beleefde gesprekken centraal. Uitspraken zoals 'pardon', 'alstublieft' en 'dank u' zijn de gangbare

Abbeelding 1: Een voorbeeld van pagina's uit het werkboek

Mensen, identiteit en nationaliteit	Jouw ruimte	Gezondheid, religie en cultuur	Samenleven	Wat nu?
Behandelde themagebieden:				
Introducties en persoonlijke informatie	Objecten en plaatsen in de instelling	Het menselijke lichaam en ziekte	Routine en activiteiten	Vrijgelaten worden
Mensen in de instelling	In je persoonlijke ruimte	Gevoelens en emoties	Contact met de buitenwereld	Maatschappelijk werkers en reclasseringsambtenaren
Algemene informatie begrijpen	Instructies begrijpen	Religieuze en spirituele behoeften	Regels en sancties	Werk en onderdak

Tabel 1: Structuur van het werkboek

praktijk. Dit bevordert beleefdheid en respect tussen gevangenen en gedetineerden in de omgang met gevangenispersoneel. Bewijs uit de testfase van het programma toont duidelijk aan dat wanneer personeelsleden beleefd taalgebruik bezigen in de moedertaal van de gevangenen en gedetineerden met wie zij praten, dit positieve gevolgen heeft voor de mate van respect en coöperatie die zij daarna krijgen.

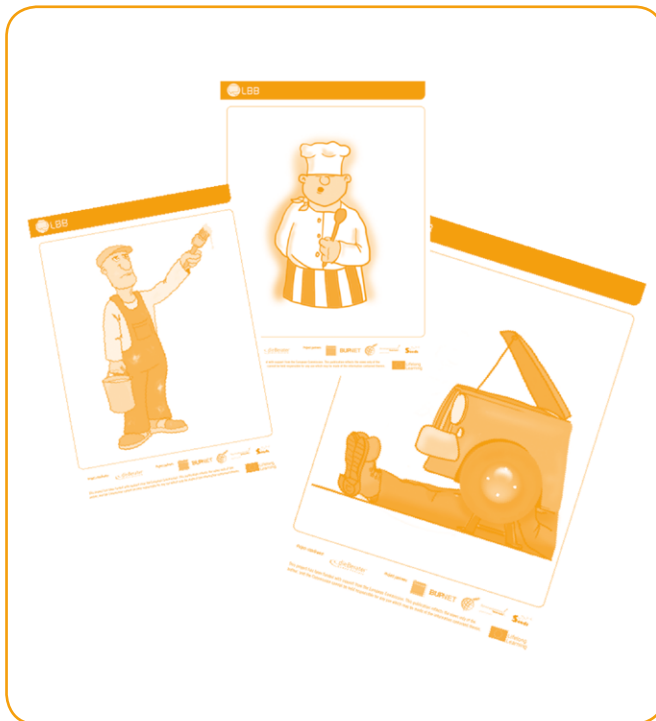
Nadat een gevangenisbewaker uit Bordeaux een LBB-cursus voor gevangenispersoneel had gevolgd in het Bulgaars, was hij verbaasd over wat er gebeurde nadat hij 'hallo' en 'dank u' kon zeggen tegen een Bulgaarse gevangene. De gevangene toonde meer respect en werkte beter mee in de wetenschap dat de bewaker zijn taal had proberen te spreken. Dat was weliswaar een symbolisch gebaar, maar het had een positief effect op de dynamiek van hun interactie.

Het werkboek kan gebruikt worden in verschillende verbanden; als hulpmiddel in de klas in de gevangenis of het detentiecentrum, als naslagwerk voor het gevangenispersoneel in beroepstrainingsprogramma's, en voor zelfstudie. Er is echter geen eis om de structuur van het werkboek te volgen. Docenten en trainers kunnen ervoor kiezen hun taalcursussen rond de inhoud van het werkboek te bouwen, maar zij kunnen evengoed losse passages en activiteiten van het werkboek gebruiken als ondersteuning van en toevoeging aan hun bestaande onderwijsprogramma's. Op deze manier hoeft het LBB-materiaal niet de bestaande hulpmiddelen en programma's te vervangen, maar kan het helpen context en specifieke inhoud te geven aan het materiaalportfolio van docenten en trainers.

Flash kaarten

Beeld is uitermate belangrijk in taalonderwijs in een gevangenisomgeving en is nuttig voor zowel gevangenen en gedetineerden als het gevangenispersoneel. Een uitgebreide set flash kaarten kunnen in de trainingssessies gebruikt worden maar zijn even zo nuttig in de praktijk; wanneer er specifieke zaken gecommuniceerd moeten worden in een gevangenisomgeving zonder dat daar taalmiddelen voorhanden zijn, dan kan beeld helpen de boodschap over te brengen en misverstanden en spanningen in de communicatie verminderen.

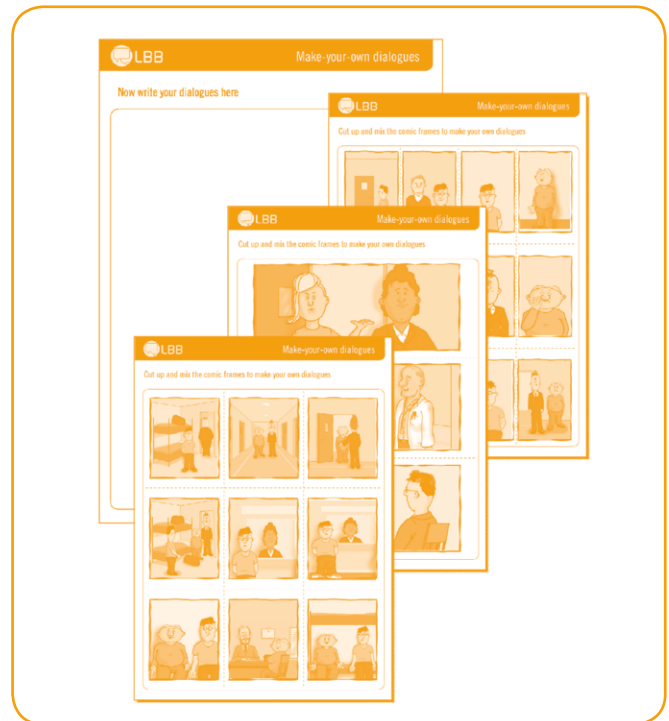
Deze beelden kunnen gebruikt worden om voorwerpen, mensen, activiteiten of instructies af te beelden over een reeks uiteenlopende onderwerpen.

Afbeelding 2: Een voorbeeld van LBB flash kaarten

Visuele gespreksbouwers

Het werkboek zelf is geïllustreerd met verscheidene stripverhaalachtige dialogen, die een visuele weergave geven van de interactie tussen gevangenen, gedetineerden en verscheidene soorten personeel. Al deze afzonderlijke stripkaders worden weergegeven zonder dialoog, zodat een oneindig aantal geïndividualiseerde gesprekken kunnen worden verzonden en geoefend. Dit zorgt voor grote flexibiliteit en creativiteit in het aanpassen van onderwijs en trainingen aan de specifieke context van de instelling. De stripkaders zijn beschikbaar in fullcolour A4-formaat, die docenten en trainers kunnen uitprinten, knippen en integreren in hun lesmateriaal.

Afbeelding 3: Visuele dialoogbouwers kunnen op verschillende manieren gebruikt worden

ICT en audio-tool

De woorden, instructies en zinnen worden ook beschikbaar gemaakt op een digitaal platform waar gevangenispersoneel, gevangenen en gedetineerden een rijke verzameling taalverwervingsactiviteiten kunnen doorlopen. Deze zijn ontwikkeld zijn om woord voor woord zinnen te bouwen en hebben audio-ondersteuning om te laten

horen hoe de woorden en zinnen moeten klinken in de doeltaal. De tool is momenteel beschikbaar als online platform en daarmee geschikt voor een groeiend aantal instellingen dat beperkte internettoegang aanbiedt, terwijl deze ook de behoeften dient van gevangenispersoneel die tijd kunnen inruimen om naar het materiaal te luisteren.

Cel	→ Vertaling
In de cel	→ Vertaling
Toegestaan	→ Vertaling
Niet toegestaan	→ Vertaling
Mobiele telefoon	→ Vertaling
Mag ik mijn mobiele telefoon hebben in de cel?	→ Vertaling
Je mag geen mobiele telefoon hebben in de cel	→ Vertaling
Een mobiele telefoon hebben in de cel	→ Vertaling
Sigaretten	→ Vertaling
Sigaretten hebben in de cel	→ Vertaling
Mag ik sigaretten hebben in de cel?	→ Vertaling
Je mag geen sigaretten hebben in de cel	→ Vertaling
Mag ik mijn mobiele telefoon hebben in de cel?	→ Vertaling
Je mag geen mobiele telefoon hebben in de cel	→ Vertaling
Iets hebben in de cel	→ Vertaling
Mag ik iets hebben in de cel?	→ Vertaling
Je mag iets hebben in de cel	→ Vertaling
Je mag iets niet hebben in de cel	→ Vertaling

Tabel 2: Zinnen bouwen met de op ICT-gebaseerde audio-tool

Met behulp van de tool kan de gebruiker zich concentreren op het luisteren naar afzonderlijke woorden, bijvoorbeeld voorwerpen in de cel, die worden weergegeven in twee talen en met een afbeelding van het voorwerp. Maar de tool kan de gebruiker ook helpen bij het leren van volledige zinnen - de belangrijkste zinnen die zij in de gevangenisomgeving nodig hebben - door de gebruiker langzamerhand bloot te stellen aan de kleinere onderdelen van de zin, opbouwend naar een volledige zin samen met de bijbehorende vraagvormen en zowel de bevestigende als ontkennende zinsconstructies.

Deze herhaling van woorden en zinnen met toenemende moeilijkheidsgraad helpt gebruikers met een visuele en auditieve leerstijl, terwijl de verzameling aanvullende praktijkactiviteiten geschikt zijn voor mensen met verschillende leerstijlen.

Onderwijsmethoden en richtlijnen voor trainers

Docenten, trainers en andere professionals in de gevangenissector kunnen leren hoe ze toegang kunnen krijgen tot de richtlijnen en al het andere trainingsmateriaal op de LBB-website, www.lbb-project.eu.

De docenten en trainers die het LBB-materiaal gebruiken zullen ervaren zijn op hun gebied en dus snel de LBB-materialen kunnen gebruiken, als afzonderlijk onderwijsmiddel of als onderdelen om in te voegen in bestaande onderwijs- en trainingsprogramma's. Bij het ontwikkelen van de LBB-materialen is echter zorg besteed om te putten uit bepaalde pedagogische benaderingen die tijdens het testen in de LBB-ontwikkelingsfase bijzonder aansprekend bleken en bevorderlijk voor effectief participerend leren.

Voor trainers zijn er richtlijnen bij de les- en trainingsmaterialen gevoegd, die nuttig kunnen zijn voor docenten en trainers in de gevangenis. Hierin worden benaderingen en methodieken voorgesteld voor het gebruik van het materiaal in de praktijk met de verschillende doelgroepen (gevangenispersoneel, gevangenen en gedetineerden) en wordt een gedetailleerder overzicht gegeven van de materialen en hun mogelijke toepassingen.

3. Train de trainer: Taalles achter de tralies

Nadere informatie en advies over subsidieaanvraag of deelname aan het programma *Meertaligheid in de gevangenis: Beter Communicatie achter de tralies* kunt u vinden op de website www.lbb-project.eu.

Het doel van het Train-de-trainer-programma

Het train-de-trainer-programma van LBB, *Meertaligheid in de gevangenis: Taalles achter de tralies* slaat een brug tussen les- en trainingsmateriaal en de toepassing daarvan in het volwassenenonderwijs in het gevangeniswezen.

De train-de-trainer-cursus wordt hoofdzakelijk aangeboden aan degenen die het LBB-materiaal willen toepassen in hun les- en trainingsomgevingen ofwel met gevangenen en gedetineerden ofwel met gevangenispersoneel, en helpt hen het materiaal en de effectieve toepassing beter te begrijpen. Hiermee breidt LBB het vervolgonderwijsaanbod aan docenten en trainers die werken in het gevangeniswezen uit en biedt hen de mogelijkheid hun vaardigheden en competenties te verbreden niet alleen direct in verband met het LBB-materiaal maar ook in het algemene veld van meertaligheid in de gevangenis.

Deelname aan het LBB train-de-trainer-programma

Het LBB train-de-trainer-programma, *Meertaligheid in de gevangenis: Taalles achter de tralies* zal beschikbaar gesteld worden als een gecombineerd contact- en online programma. Organisaties en instellingen in de gevangenissector komen mogelijk in aanmerking voor subsidie onder het Erasmus+-programma van EACEA (Kernactie 1) om personeel naar het buitenland te sturen als onderdeel van de Europese beroepsontwikkelingsprogramma's waarvoor het LBB train-de-trainer uitermate geschikt is.

4. Kijkend naar de toekomst

Nieuwe talen, nieuwe ideeën

LBB kan nooit als een afgerond product gezien worden maar juist één dat kan ontwikkelen, uitbreiden en evolueren. Het huidige programma is ontwikkeld op basis van de ervaring van een consortium van zes partners in zes Europese landen en bestrijkt de voornaamste taal- en communicatiebehoeften in deze verbanden. Hoewel het gebruik van het Engels als doeltaal in het programma wellicht breder toepasbaar zal zijn - zoals bleek tijdens de ontwikkeling van LBB in Bulgarije en in Nederland, waar het Engels en niet de lokale taal werd gekozen als gemeenschappelijk communicatieplatform – worden er veel meer talen gesproken in Europese gevangenissen.

Hierbij komt nog dat LBB een tool is dat gevormd en gekneed moet worden door de professionals die ermee werken. Nieuwe ideeën, nieuwe benaderingen en nieuwe manieren om het materiaal te gebruiken zou gedeeld moeten worden met de gemeenschap van docenten en trainers die LBB gebruiken.

Met dit in het achterhoofd hebben LBB-ontwikkelaars twee aanvullende tools voor docenten en trainers gemaakt:

- Een systematisch vertaalschema - LBBx - dat docenten en trainers, en zelfs tweetalige gevangenen en gedetineerden, in staat stelt in werk- en onderwijsprogramma's systematisch de vertalingen aan te bieden die nodig zijn om het materiaal over te zetten naar elke andere taal, dat dan weer bij de ontwikkelaars kan worden ingediend.
- Een internationale online support community voor degenen die het LBB-materiaal gebruiken, om feedback te geven en nieuwe

ideeën en methoden te delen dat internationaal door anderen gebruikt kan worden.

Nadere informatie hierover kunt u vinden op de website www.lbb-project.eu

De EPEA

Het project heeft geprofiteerd van de steun van zijn geassocieerde partner EPEA (European Prison Education Association). De EPEA heeft een achtergrond met meertaligheid in de gevangenis door middel van de publicatie van de geroemde Prison Translator (www.prisontranslator.eu) die in belangrijke mate heeft bijgedragen aan de conceptualisering van het LBB-materiaal. De EPEA biedt haar leden trainingsconferenties en organiseert andere netwerk- en trainingsevenementen. LBB rekenen graag op de blijvende steun van de EPEA om het LBB-materiaal internationaal te promoten. Nadere informatie hierover kunt u vinden op de website www.epea.org

Lifelong
Learning

Dit project werd gefinancierd met steun van de Europese Commissie (Referentie: 527318-LLP-1-2012-1-AT-GRUNDTVIG-GMP). De verantwoordelijkheid van deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteur, en de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die daarin is vervat.

 dieBerater[®]
Human Concern